

Извештај од регионалната работилница за политичко учество на жените Ромки, Ашкалии и Еѓипќанки

Скопје, 22-23 ноември 2013

Проектот „Најдобри практики за интегрирање на Ромите“ организираше за 28 жени Ромки од регионот на Западен Балкан дводневна работилница како поддршка за размената на искуства за политичкото учество. На средбата, исто така беа вклучени и учесници од UN Women во Скопје, Заедничката програма за заштита на малцинствата на Советот на Европа, Делегацијата на Финска во Секретаријатот на ОБСЕ во Виена, мисијата на ОБСЕ во Скопје и други чинители.

Регионалната работилница се засноваше на подготвителната средба на жените Ромки која се одржа во текот на ОБСЕ Состанокот за човечка димензија (HDIM), кој се одржа минатиот септември во Варшава, Полска. Проектот „Најдобри практики за интегрирање на Ромите“ го поддржа учеството на 12 жени Ромки од Западен Балкан на средбата (HDIM). Проектот ја искористи можноста на таа средба да се дискутираат теми од интерес за последователни активности. Жените Ромки го искажаа својот интерес за политичко учество, особено за умрежување, менторство и носење одлуки. Овие теми послужија како основа за регионалната работилница.

Мрежи на жени Ромки се основани во неколку земји од Западен Балкан, вклучително и во Босна и Херцеговина¹, Црна Гора², Србија и Косово*. Целта на регионалната работилница беше да се зајакне капацитетот на тие мрежи и да им се овозможи да ги разменуваат искуствата помеѓу себе и со останатите невладини организации на жените Ромки на регионално ниво.

Проектот „Најдобри практики за интегрирање на Ромите“ е регионален проект кој е финансиран од Европската унија, поддржан од државите членки на ОБСЕ, а спроведуван од страна на ОБСЕ Канцеларија за демократски институции и човекови права. Со проектот се промовира поголемо учество на Ромите во политичкиот и јавниот живот и носењето одлуки, поголем пристап до правна помош и подобрени животни услови.

¹ С уште не е законски регистрирана.

² Во Црна Гора, на почетокот Мрежата на жените Ромки беше основана од *активисти* од седум градови, додека пак во другите земји мрежите се составени од *организации на жени Ромки*.

* Ваквата одредба е без предрасуда кон ставовите за статусот и е во согласност со Резолуцијата бр. 1244/99 на Советот за безбедност на ОН и Мислењето на Меѓународниот суд на правдата за декларацијата на независност на Косово.

Поздравно обраќање

Неговата екселенција Ралф Брет, шеф на мисијата на ОБСЕ во Скопје го искажа своето задоволство што проектот „Најдобри практики за интегрирање на Ромите“ ја спроведува регионалната работилница во земјата домаќин. Исто така, тој повтори дека и покрај усвојувањето на Акцискиот план за подобрување на положбата на жените Роми во земјата, за жал нема многу забележлив напредок во однос на зајакнатото учество на жените Ромки во јавниот и политичкиот живот. Амбасадорот Брет ја искажа своја увереност дека проектот “Најдобри практики за интегрирање на Ромите” ќе промовира иновативни програми и ќе ја олеснува соработката помеѓу локалните и националните влади, независните институции и граѓанското општество.

Г-ѓа Мабера Камбери, од министерство за труд и социјална политика, ја истакна важноста на Женското лоби кои успешно ги поставија прашањата за родова еднаквост на националната политичка агенда. Правата на жените Ромки беа вклучени во Акциските планови на Националната стратегија, усвоена од владата во 2011, а законот за средно образование помогна да се зголеми образовното ниво со тоа што средното образование стана задолжително. Г-ѓа Камбери изрази надеж дека жените Ромки ќе се кандидираат на претстојните избори во 2013, но исто така предупреди на ризикот од лажни ветувања.

Г-ѓа Камбери зборуваше за нејзините лични искуства како жена Ромка која работи за владата во нејзиниот поздравен говор

Г-ѓа Милена Исаковиќ, регионален координатор на проектот „Најдобри практики за интегрирање на Ромите“, ја објасни важноста на учеството на жените Ромки за успехот на (било кој) проект и ги охрабри поискусните активисти да ги поддржат нивните помлади колеги на работилницата и во последователните активности.

Инвестирање во мрежи како алатка за застапување

Регионалната работилница вклучуваше презентации од мрежите на жени во Бугарија, Унгарија и земјата домаќин. Г-ѓа Даниела Коларова, извршен директор на фондацијата Партнери Бугарија, ги опиша нивните активности за планирање преку соработка во ромските заедници, застапување со локалните власти и програма за лидерство во 13 града. Г-ѓа Ева Деак, извршен директор на Партнери Унгарија, дискутираше со учесниците за способноста на организациите кои работат на терен да влијаат на носењето на политики на национално ниво. Тие, исто така дискутираа за придобивките и одржливоста на програмите за Ромски здравствени медијатори, каде жените Ромки имаа критична улога.

Најдобри практики за интегрирање на Ромите

Учесниците, исто така имаа можност да се запознаат со основањето на Националната мрежа за да се стави крај на насилството врз жените и семејното насилство. Г-ѓа Елена Димушевска, извршен директор на оваа мрежа, ја опиша воспоставената рамка благодарение на поддршката од UN Women, вклучително и деловникот, комуникациските политики и правното регистрирање на мрежата. Оваа мрежа не обезбедува директни услуги за жртвите на насилство, туку обезбедува обуки на членките организации за зајакнување на квалитетот на нивните услуги. Тие исто така изработиле мапирање на капацитетите на членките организации и ги идентификувале регионите во земјата каде нема НВОи кои работат на борбата против семејното насилство. Мрежата ќе работи на пополнувањето на тие јазови и учествува во подготовката на политики на национално ниво, вклучително и во развојот на Национална стратегија за борба против семејното насилство за периодот 2012-2015.

Во групите за дискусија, жените Ромки истакнаа дека взаемната доверба, транспарентните активности, јасните правила, заедничките цели и вредностите претставуваат основа за една успешна мрежа. Важноста на успешното наоѓање на средства и на (групата на) водечки/координирани организации, исто така не треба да се занемари. Некои мрежи можат да си допуштат професионално модерирање, додека пак другите се служат со помалку формална структура.

Г-ѓа. Хапари зборуваше за заложбите на Ромките во Албанија

Покрај тоа, учесниците истакнаа дека механизмите за решавање на конфликти се од суштинско значење за долгорочното опстанување на мрежата. Етичкиот кодекс може да биде корисен инструмент за решавање на конфликтните ситуации и враќање на солидарноста. Во Босна и Херцеговина, членките на мрежата основале работна група која посредувала за решение и потоа тоа го соопштиле на членките.

Работата со неактивните членки е исто така пречка со која се соочуваат мрежите на жените Ромки. Горе споменатата Мрежа да се стави крај на насилството врз жените и семејното насилство ги исклучува членките кои не одговараат на пораките за период од шест месеци. Ова правило помогнало да се охрабри учеството и активноста во иднина од страна на членките.

Законската рамка за Западен Балкан не е многу поволна за основање на мрежи. Особено што доколку банкарската сметка на една од членките организации е блокирана, финансиски се блокира целата мрежа. Покрај тоа, неколку учесници увидоа вредност во тоа на нивните мрежи да им се даде одредена правна форма, така што заедничките активности ќе може многу поефективно да се спроведуваат.

Менторство

Неколку програми за менторство постојат во регионот на Западен Балкан (види ресурси подолу). Клучните аспекти на успешните програми за менторство вклучуваат технички познавања во дадената област, сензитивност, вештина и искуство во програмите за менторство, како и добра комуникација. Проблемите се појавуваат доколку корисникот смета дека менторот не е доволно искусен.

Маршот за менторство кој беше организиран на главната пешачка зона во Белград, Србија и во други градови на регионот е еден од начините на кој се подига свеста за важноста на програмите за менторство.

Употреба на социјалните медиуми за да се промовира родовата еднаквост и зајакнување на жените Ромки

Г-ѓа Јелена Савиќ, млада активистка од Србија, дискутираше со учесниците за тоа како нивната организација ги користи социјалните медиуми. Повеќето активисти се служат со Facebook, додека пак малку организации исто така ги покажале своите резултати на веб страни. Twitter и Youtube се помалку популарни. Пристапот и влијанието на социјалните медиуми е многу полесен во споредба со традиционалните медиуми, но дури и поетаблираните организации се соочуваат со предизвици при соопштувањето на нивните достигнувања, особено на англиски или други јазици.

Исто така, постојат ризици од користењето на социјалните медиуми бидејќи така организацијата може да биде подложна на негативни коментари и навреди. Потребна е многу работа за одржување на таквиот јавен домен (независно дали е делот на веб страната за коментари или Facebook страница).

На работилницата беа прикажани два видео записи – еден кој е изработен од проектот „Најдобри практики за интегрирање на Ромите“ на кој е прикажана жена Ромка која се кандидирала за локалните избори во Босна и Херцеговина. Иако жените Ромки не постигнале успех на тие избори, тие веќе се подготвуваат за претстојните избори за четири години.

Вториот видео запис е изработен од Центарот за ромски иницијативи од Црна Гора, кој прикажува трогателна приказна за жена Ромка која била

присилена на договорен брак на многу млада возраст. По организирањето на караванот на жени

Г-ѓа Делија го претстави застапувањето на Центарот за ромски иницијативи против рани и насилни бракови во Црна Гора

Ромки кои се согласиле јавно да проговорат за нивните искуства со присилните бракови, оваа организација сега бара партнери и идеи за последователни активности во 2013.

На вториот ден од работилницата, учесниците имаа можност да се снимаат нивните лични презентации со водство од страна на г-дин Душко Арсовски, од Македонската телевизија и поранешен главен уредник на Светскиот сервис на ВВС во Скопје. Тие се фокусираа на тоа како да се презентира работата на нивната организација и нивните активности за застапување во медиумите.

Носење одлуки и политичко учество

Работните групи за носење на одлуки и политичко учество беа модерирани од страна на г-дин Владимир Лазовски и г-дин Александар Кржаловски од Македонскиот центар за меѓународна соработка (МЦМС).

Постојат различни типови на моќ кои може да се користат во процесот на политичко учество. Обучувачите се фокусираа на разни инструменти кои им се на располагање на невладините организации за да ги соопштат приоритетите. Откако беа прикажани неколку примери за успешни и неуспешни обиди за политичко учество на жените и конкретно на жените Ромки, учесниците дискутираа за следните прашања (i) Како да се постигне поголемо учество на жените Ромки во политиката и носењето одлуки?; (ii) Кои се личните искуства на учесниците и на организациите во оваа област?; (iii) Кои фактори влијаеле на успехот (или неуспехот) на заложбите на учесниците на локално или национално ниво? и (iv) Кои препораки може да се идентификуваат за во иднина?

Учесниците се фокусираа на идентификувањето на факторите кои придонеле кон успешноста или неуспешноста на заложбите за политичко учество во нивните земји и се обидоа да ги резимираат во неколку главни категории. Факторите на успех вклучуваа:

- Постојење на стратешка соработка и изнаоѓање сојузи со релевантните партнери;
- Соработка на жените Ромки со главните невладини организации и политички партии (ромски и неромски);
- Постојење на системи за градење на капацитети кои ќе обезбедат континуирана обука и менторство;
- Постојење на програми со кои ќе се развива родова сензитивност кај политичките лидери;
- Расположливост на стипендии за изучување на политички науки за жените Ромки; и
- Поддршка од владите.

Механизмите кои овозможуваат учество на жените Ромки во носењето одлуки вклучуваат јавни расправи во парламентите или општинските совети, отворени денови на владата или парламентот, граѓански платформи, јавни трибини за нацрт закони, Совети за ромското национално малцинство, извештаи во сенка за спроведувањето на Конвенцијата за елиминирање на дискриминацијата врз жените

(CEDAW) и други конвенции, ревидирање на Националниот акциски план за Ромите, итн. Меѓутоа, жените Ромки честопати не располагаат со информации за овие можности или нивните забелешки не се сфаќаат сериозно од страна на носителите на политики.

Ресурси

- ОБСЕ Средба за човечка димензија (HDIM), http://www.osce.org/hdim_2012
- Центар за ромски иницијативи, Црна Гора, <http://www.crink.me/>
- Заедничка програма за заштита на малцинствата на Советот на Европа, <http://www.jp.coe.int/CEAD/JP/Default.asp?TransID=209>
- Национална мрежа да се стави крај на насилството врз жените и семејното насилство, <http://www.glasprotivnasilstvo.org.mk/>
- Мрежа на жени Ромки, <http://www.romawomeninfo.com/?lang=en>
- Ромски информативен центар “Кали Сара”, Сараево, Босна и Херцеговина, http://bhric.ba/?page_id=7
- Балкански сончогледи Косово, <http://www.balkansunflowers.org/>
- Асоцијација на жени Ромки “Подобра иднина”, Тузла, Босна и Херцеговина, http://www.bolja-buducnost.com.ba/infusions/fusion_tube/view.php?cat_id=2&video_id=3
- Активни Роми Албанија: <http://romayouth.com/albania-roma-active-albania>
- Фондација Партнери Бугарија, <http://www.partnersbg.org/>
- Партнери Унгарија, <http://www.partnershungary.hu/en/>
- Ромска верситас менторска програма, <http://www.osi.hu/exhibition/macedonia.html>
- Женско лоби во Скопје, <http://www.rwsee.org/index.html>
- Програма за менторство за здравствени работници на Ромски образовен фонд (веб страна на медиумски центар), <http://www.mc.rs/stipendije-za-ucenikeice-i-studentkinje-romske-nacionalnosti-za-obrazovanje-u-oblasti-medicinskih-nauka.3137.html>
- <http://www.romaeducationfund.hu/scholarship-apply-serbian>
- Програма на мисијата на ОБСЕ во Србија “Споделете го вашето знаење, станете ментор” (во соработка со Европското движење од Србија), http://www.emins.org/emins_english/content/02_activities/projects/share_your_knowledge/index.html
- Мрежа на жени Ромки кои се студенти на универзитетот од Нови Сад, Србија – контактирајте со г-ѓе Марина Симеуновиќ на marina_simeunovic@yahoo.com
- Европски форум за Роми и патувачи, <http://www.ertf.org/>
- Македонски центар за меѓународна соработка, <http://www.mcms.org.mk/en.html>

Примери за социјалните медиуми и мрежи

- НВО на жени Ромки “Ромско срце” од Хрватска:
 - Facebook страна: <http://www.facebook.com/pages/Udruga-%C5%BEena-Romkinja-Romsko-srce/296671939813>

Најдобри практики за интегрирање на Ромите

- Видео презентација на Youtube:
http://www.youtube.com/watch?v=LAH9Eenzz_k
- Facebook страна на асоцијацијата Ромско девојче/ Romani Cej:
<http://www.facebook.com/romskadjevojka.romanicej>
- Како социјалните медиуми помагаат да се надмине ураганот Сенди
- <http://www.buzzfeed.com/annanorth/how-social-media-is-aiding-the-hurricane-sandy-rec>
- CNN проект за слобода, <http://thecnnfreedomproject.blogs.cnn.com/>
- Оценете го вашиот лекар, <http://kakavjedoktor.srbijaupokretu.org/>
- Wikileaks, <http://wikileaks.org/>
- Anonimus Occupy Wall Street, <http://occupywallst.org/>
- <http://romawoman.org/?page=mission>
- Листа на е-мајл адреси за Ромската виртуелна мрежа, <http://www.valery-novoselsky.org/romavirtualnetwork.html>
- 33 електронски листи со е-мејл адреси на 20 јазици (вклучително и ромски) со вкупно членство од повеќе од 12,100 е-мејл адреси:
romano_liloro@googlegroups.com
- Комитет за планирање на 4-та Меѓународна конференција за жените Ромки,
<http://www.facebook.com/groups/romnialution/>
- Блогови:
 - Ромска феминистка, <http://usernameka.wordpress.com/>
 - 25 дена, <http://twentyfivedays.wordpress.com/>
- Стрипови:
 - Афирмативни мерки, <http://www.pixton.com/comic/qijel527>
 - Левичарско исклучување, <http://stripgenerator.com/strip/639368/lets-make-a-difference/>
 - Филозоф, <http://stripgenerator.com/strip/564064/serbian-philosopher-making-a-point/view/all/>
 - Феминистка, <http://stripgenerator.com/strip/494040/feminist-view/>